

“... ”

II. İPTAL İSTEMLERİNİN GEREKÇELERİ

Bireysel silahlanmayı yaygınlaştıran her düzenleme yaşam hakkıyla potansiyel olarak çatışma içerisinde olmakla beraber; 7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin aşağıdaki üç kısmı, Anayasa'ya aykırılıkları sebebiyle işbu iptal davasının konusunu oluşturmaktadır.

A. 7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle Değiştirilen 10/7/1953 Tarihli ve 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci Maddesinin Birinci Fıkrasının (3) Numaralı Alt Bendinin Anayasa'nın 2. ve 17. Maddelerine Aykırılığı

1. Anayasa'nın 2. Maddesine Aykırılık (Hukuk Devleti İlkesi)

“3. Cumhurbaşkanı kararı ile silah taşıyabileceklerine karar verilen Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensupları,”

Cumhurbaşkanı'na, özel kanunlarda yazılı olanlar dışında silah taşıyabilecek Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensupları kategorilerinin belirlenmesi yetkisinin verilmesi, Anayasa'nın, 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

İptali istenen hüküm, Cumhurbaşkanı'na, silah taşıyabilecek Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensuplarının belirlenmesinde ucu açık, kullanım esasları öngörülmemiş, sınırları belli olmayan ve keyfiliğe açık bir yetki vermektedir. Oysa hukuk devleti gereği, Cumhurbaşkanı da dahil olmak üzere kamu makamlarına verilen yetkinin somut ve objektif ölçütlerle çerçevelenmesi gerekir. Bu durum, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkının korunmasının üzerinde sonuçları olabilecek bir konu söz konusu olduğunda özellikle böyledir. Esasen, halihazırdakiler dışında silah taşıyabilecek yeni bir Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensubu kategorisi öngörülmesi gereği söz konusu olursa, hukuk devletine en uygun yol, söz konusu düzenlemenin Meclis tarafından, ilgili kategoriler somut olarak belirlenerek ve şekli anlamda kanun kapsamında öngörülmek suretiyle gerçekleştirilmesidir. Öyle ki, sınırlanabilen temel hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlanabilirken (Anayasa, m.13), teknik anlamda sınırlama kabul etmeyen yaşam hakkının ortadan kalkmasına yol açma riski olan silah taşıma ve bulundurma olanağının da kanunla düzenlenmesi gerekir.

7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı alt bendi, düzenlendiği şekliyle, hukuk devletinin gerektirdiği öngörülebilirliği içermemekte, Yürütmeye -üstelik yaşam hakkını doğrudan ilgilendiren bir konuda- tanınan yetkinin hangi ölçütlere göre kullanılacağını ve sınırlarının neler olduğunu göstermemektedir. Cumhurbaşkanı'na tanınan bu keyfiliğe açık, sınırsız yetki, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini düzenleyen 2. maddesine aykırıdır.

2. Anayasa'nın 17. Maddesine Aykırılık (Yaşam Hakkı ve Maddi Varlığını Koruma Hakkı)

Cumhurbaşkanı'na, özel kanunlarda yazılı olanlar dışında silah taşıyabilecek Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensupları kategorilerinin belirlenmesi yetkisinin verilmesi, Anayasa'nın 17. maddesindeki yaşam ve maddi varlığını koruma haklarına aykırıdır.

Anayasa'nın 17., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. ve Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin (KSHS) 6. maddesi uyarınca, devletin yaşam hakkını koruma yükümlülüğü vardır. KSHS, anılan maddesinde, yaşam hakkı için, "Bu hak hukuk tarafından korunur" demektir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "Madde 2 § 1'in ilk cümlesi, devleti yalnızca iradi ve kuraldışı şekilde ölüme yol açmaktan kaçınmaya zorlamaz ; onu, aynı zamanda yetki alanındaki insanların hayatını korumak için gerekli tedbirleri almaya da zorlar. Madde 2'den doğan pozitif yükümlülükler, kamusal olsun olmasın, yaşam hakkını tehlikeye düşürme ihtimali olan her tür etkinlik bağlamında geçerlidir" demektir. (AİHM, Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu/Romanya, 17 Temmuz 2014, başvuru no : 47848/08, § 130).

Devlet, yaşam hakkını korur (Anayasa, m.17). Kişilerin ihkak-ı hakkı yasaktır. Kişi, toplum içindeki çıkar ve değer çatışmalarını, anayasal hakkı olan hak arama özgürlüğünü (Anayasa, m.36) kullanmak suretiyle, devletin örgütlediği barışçıl hukuki mekanizmalara başvurarak çözümlenmelidir.

Yurttaşlar için silah taşımak, anayasal bir hak değildir. Silah taşımayı öngören yasal düzenlemelerle çatışma içerisinde olan anayasal haklar, çatışan değerler arasında sağlanması gereken denge arayışında tartışmasız şekilde öncelik taşır. Kaldı ki "yurtta sulh" kavramı, toplumsal barış hakkı veya barış hakkının toplu kullanımının anayasal temelini oluşturmaktadır. Öte yandan, silahlanma, Anayasa'nın hak ve özgürlükleri yatay ilişkiler açısından güvenceleyen temel kuralıyla da çelişmektedir: "Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder" (m.12/2). Konutta ve işyerinde silah bulundurma, silah taşıma, bu maddenin koruma altına almayı amaçladığı hak ve özgürlüklere tehdit oluşturur. Nitekim, Türkiye toplumunun her günkü yaşamında, muhtemel tehditlerin sonuçlu eylemlere dönüşmesi hazin gerçeğe tanıklık edilmektedir.

Ateşli silahlar ve bireysel silahlanma, yaşam hakkını doğrudan tehdit eden bir durumdur. Hal böyleyken, iptali istenen düzenlemede Cumhurbaşkanı'na, silah taşıyabilecek ve bulundurabilecek Devlet, belediye, özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve mensupları kategorilerini belirleme yönünde keyfiliğe açık, sınırları belirsiz bir yetkinin tanınması, Anayasa'nın 17. maddesindeki yaşam hakkına aykırıdır. Bu düzenleme, doğası gereği kanunda somut olarak düzenlenmiş istisna olması gereken silah taşıma ve bulundurma imkanına sahip memur ve mensuplar kategorilerini, salt Cumhurbaşkanı'nın takdirıyla koyulacak esaslar çerçevesinde sınırsız şekilde genişletme ve yaygınlaştırma potansiyelini taşımaktadır. Devletin, bireylerarası yatay ilişkilerde yaşam hakkını koruma pozitif yükümlülüğü vardır. Oysa silah taşıma ve bulundurma imkanlarının her yeni genişlemesi, yaşam hakkına tecavüz riskinin toplumda ve bireylerarası yatay ilişkilerde artması anlamına gelecektir.

Bizatihi yaşam hakkını tehdit eden silah taşıma ve bulundurma olanağının genişletilmesine ilişkin olarak, dayanacağı esaslar ve sınırları belirtilmeden Yürütme'ye bırakılan bir karar yetkisinin varlığı, - karara yetkili makamın kim olduğundan bağımsız olarak - Anayasa'nın 17. maddesine aykırıdır. Sınırlanabilen temel hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlanabilirken (Anayasa, m.13), teknik anlamda sınırlama kabul etmeyen yaşam hakkının

ortadan kalkmasına yol açma riski olan silah taşıma ve bulundurma imkanının evleviyetle kanunla düzenlenmesi gerekir.

İptali istenen düzenleme, yukarıda yaşam hakkıyla ilgili olarak belirtilen aynı aykırılık nedenlerinden ötürü, Anayasa'nın aynı 17. maddesinde öngörülen maddi varlığını koruma hakkına da aykırıdır. Nitekim, özgürlük ve güvenlik eksenine dayanan Türk Ceza Kanunu (m.1), kişileri kasten yaralama fiillerine karşı korumak amacıyla ayrıntılı düzenlemeler yapmakta ve müeyyideler öngörmektedir (TCK, m.86 vd.).

Açıklanan nedenlerle, iptali istenen kural Anayasa'nın 2. ve 17. maddelerine açıkça aykırıdır ve iptali gerekir.

B. 7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle Değiştirilen 10/7/1953 Tarihli ve 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci Maddesinin Birinci Fıkrasının (5) Numaralı Alt Bendinin Anayasa'nın 2. ve 17. maddelerine Aykırılığı

"5. Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenecek esaslara göre valiler tarafından verilecek izin vesikasını alanlar,"

1. Anayasa'nın 2. Maddesine Aykırılık (Hukuk Devleti İlkesi)

Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenecek esaslara göre valiler tarafından verilecek izin vesikasını alanlara ateşli silah taşıma ve bulundurma imkanının tanınması, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır. İptali istenen hüküm, valilere, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmelikte belirlenecek esaslara göre ateşli silah taşıma ve bulundurma imkanı sağlayan bir izin vesikası verme yetkisi tanımaktadır. Silah taşıyabilecek ve bulundurabilecek kişilerin belirlenmesinin çıkaracağı yönetmelik aracılığıyla Cumhurbaşkanı tarafından koyulacak esaslara bağlanması, Cumhurbaşkanı'na, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı şekilde ucu açık, kullanım esasları öngörülmemiş, sınırları belli olmayan ve keyfi biçimde kullanım riskine açık bir yetki vermektedir. Bir hukuk devletinde, Cumhurbaşkanı da dahil olmak üzere kamu makamlarına verilen yetkinin somut ve objektif ölçütlerle çerçevelenmiş şekilde tanınması gerekir. Bu durum, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkının korunması üzerinde sonuçları olabilecek bir konu söz konusu olduğunda özellikle böyledir. Ateşli silah taşıma ve bulundurma imkanı sağlayan izin vesikasının hangi esaslara göre verilebileceği; Meclis tarafından, izin vesikası alması uygun kişi profilinin toplum açısından tehlike yaratmayacak ağır ve titiz niteliksel ölçütlerin belirlenmesi suretiyle somutlaştırılmasıyla ve şekli anlamda kanun aracılığıyla tespit edilmelidir.

7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı alt bendi, düzenlendiği şekliyle, hukuk devletinin gerektirdiği öngörülebilirliği içermemekte, Yürütme'ye - üstelik yaşam hakkını doğrudan ilgilendiren bir konuda - tanınan yetkinin hangi ölçütlere göre kullanılacağını ve sınırlarının neler olduğunu göstermemektedir. Cumhurbaşkanı'na tanınan bu keyfi kullanıma açık, sınırsız yetki, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini düzenleyen 2. maddesine aykırıdır.

2. Anayasa'nın 17. Maddesine Aykırılık (Yaşam Hakkı ve Maddi Varlığını Koruma Hakkı)

Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenecek esaslara göre valiler tarafından verilecek izin vesikasını alanlara ateşli silah taşıma ve bulundurma olanağının tanınması, Anayasa'nın 17. maddesindeki yaşam ve maddi varlığını koruma haklarına aykırıdır.

Anayasa'nın 17., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. ve Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 6. maddesi uyarınca, devletin yaşam hakkını koruma yükümlülüğü vardır. KSHS, anılan maddesinde, yaşam hakkı için, "Bu hak hukuk tarafından korunur" demektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, « Madde 2 § 1'in ilk cümlesi, devleti yalnızca iradi ve kuraldışı şekilde ölüme yol açmaktan kaçınmaya zorlamaz ; onu, aynı zamanda yargılama çevresindeki insanların hayatını korumak için gerekli tedbirleri almaya da zorlar. Madde 2'den doğan pozitif yükümlülükler, kamusal olsun olmasın, yaşam hakkını tehlikeye düşürme ihtimali olan her tür etkinlik bağlamında geçerlidir » demektedir. (AİHM, Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu/Romanya, 17 Temmuz 2014, başvuru no : 47848/08, § 130).

Devlet, yaşam hakkını korur (Anayasa, m.17). Kişilerin ihkak-ı hakkı yasaktır. Kişi, toplum içindeki çıkar ve değer çatışmalarını, anayasal bir hakkı olan hak arama özgürlüğünü (Anayasa, m.36) kullanmak suretiyle, devletin örgütlediği barışçıl hukuki mekanizmalara başvurarak çözümlemelidir.

Yurttaşlar için silah taşımak, anayasal bir hak değildir. Silah taşımayı öngören yasal düzenlemelerle çatışma içerisinde olan anayasal haklar, çatışan değerler arasında sağlanması gereken denge arayışında tartışmasız şekilde öncelik taşır. Genel olarak, "Yurtta sulh" kavramının, barış hakkının toplu kullanımı veya toplum barış hakkının anayasal temelini oluşturduğu açıktır. Öte yandan, silahlanma, Anayasa'nın hak ve özgürlükleri yatay ilişkiler açısından güvenceleyen temel kuralıyla da çelişmektedir: "Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder" (m.12/2). Konutta ve işyerinde silah bulundurma, silah taşıma, bu maddenin koruma altına almayı amaçladığı hak ve özgürlüklere tehdit oluşturur. Nitekim, Türkiye toplumunun her günkü yaşamında, muhtemel tehditlerin sonuçlu eylemlere dönüşmesi hazin gerçeklerine tanıklık edilmektedir.

Ateşli silahlar ve bireysel silahlanma, yaşam hakkını doğrudan tehdit eden bir durumdur. Hal böyleyken, iptali istenen düzenlemede Cumhurbaşkanı'na, silah taşıyabilecek ve bulundurabilecek kişileri belirlemeye ilişkin keyfiliğe açık bir yetkinin tanınması, Anayasa'nın 17. maddesindeki yaşam hakkına aykırıdır. Bu düzenleme, doğası gereği kanunda somut şekilde, titizlikle ve açık olarak tarif edilmiş ve düzenlenmiş olması gereken silah bulundurma ve taşıma olanağına ilişkin esasları, salt Cumhurbaşkanı'nın takdirine bırakmakta, böylece bireysel silahlanmayı sınırsız şekilde genişletme ve yaygınlaştırma potansiyelini taşımaktadır. Devletin, bireylerarası yatay ilişkilerde yaşam hakkını koruma pozitif yükümlülüğü vardır. Oysa silah taşıma ve bulundurma imkanlarının her yeni genişlemesi, yaşam hakkına tecavüz riskinin toplumda ve bireylerarası yatay ilişkilerde artması anlamına gelecektir.

Bizatihi yaşam hakkını tehdit eden silah taşıma ve bulundurma olanağının genişletilmesine ilişkin olarak, dayanacağı esaslar ve sınırları belirtilmeden Yürütme'ye bırakılan bir karar yetkisinin varlığı, - karara yetkili makamın kim olduğundan bağımsız olarak - Anayasa'nın 17. maddesine aykırıdır. Sınırlanmaya elverişli anayasal hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlanabilirken (Anayasa, m.13), teknik anlamda sınırlama kabul etmeyen

yaşam hakkının ortadan kalkmasına yol açma riski olan silah taşıma ve bulundurma imkanının evleviyetle kanunla düzenlenmesi gerekir.

İptali istenen düzenleme, yukarıda yaşam hakkıyla ilgili olarak belirtilen aynı aykırılık sebeplerinden ötürü, Anayasa'nın aynı 17. maddesinde öngörülen maddi varlığını koruma hakkına da aykırıdır. Nitekim, özgürlük ve güvenlik eksenine dayanan Türk Ceza Kanunu (m.1), kişileri kasten yaralama fiillerine karşı korumak amacıyla ayrıntılı düzenlemeler yapmakta ve müeyyideler öngörmektedir (TCK, m.86 vd.).

Açıklanan nedenlerle, iptali istenen kural Anayasa'nın 2. ve 17. maddelerine açıkça aykırıdır ve iptali gerekir.

C. 7190 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı alt bendinde yer alan "ile terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar" ibaresinin Anayasa'nın 2., 10., 20. ve 38. maddelerine Aykırılığı

1. Anayasa'nın 2. Maddesine ve 20. Maddelerine Aykırılık

6136 sayılı Kanun'un 7. maddesi ateşli silah taşıyabilecekleri ve bulundurabilecekleri düzenlemektedir. (7) numaralı bentte ise en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış olanların da silah taşıyabileceği ve bulundurabileceği öngörülmüş ve bunun istisnalarına yer verilmiştir. Buna göre, yapılan soruşturma sonucu veya kesinleşmiş yargı kararı üzerine görevine son verilenler ile terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar bu imkandan yararlanamayacaklardır.

İptali istenen kuralda yer alan "terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar" ibaresinde yer alan kavramların içeriği belirsiz ve öngörülemezdir. Kanuni bir imkandan yararlanma engeli veya disiplin suçu olarak öngörülen bu fiiller oldukça muğlak olup, bunların içeriğini öngörmek tamamen imkansızdır. Hangi somut eylemlerin bu suçları oluşturduğu ve bu suçlar arasındaki farkın ne olduğunu ortaya koyan hiçbir düzenleme ya da açıklık bulunmamaktadır. Oysa bir hukuk devletinde hukuk kurallarının belli ve öngörülebilir olması asgari koşuldur. Hangi fiilleri dolayısıyla bireylerin yaptırımı tabi tutulabileceklerini önceden öngörebilmeleri gerekir. Adı geçen kavramların içeriği ve ağırlığı belirli olmadığı gibi uygulanacak yaptırımın ağırlığı bakımından da bir belirleme bulunmayıp tamamı aynı yaptırımı tabi tutulmuştur. Bu derece muğlak ve belirsiz bir düzenlemenin öngörülebilir olduğunu ve hukuki güvenlik ilkesine uygun düşüğünü söylemeye olanak bulunmamaktadır.

Diğer taraftan bu tespitin kimler tarafından, nasıl ve hangi esaslara göre yapılacağı hususunda da bir belirlilik bulunmamaktadır. Söz konusu fıkra zaten yapılan soruşturma sonucu ya da mahkeme kararıyla görevine son verilenlerin silah ruhsatı alamayacağı düzenlenmiştir. İptali istenen ibare ile herhangi bir şekilde soruşturmaya uğramamış veya yargılanmamış dolayısıyla görevine son verilmemiş daha önceden muhtarlık veya belediye başkanlığı yapmış kişilere ruhsat verilmemesi öngörülmektedir. Ancak bu tespitin, hangi

makam tarafından, hangi usul ve esaslara göre ve hangi ilkeler çerçevesinde yapılacağı konusunda hiçbir belirlilik bulunmamaktadır.

Bu vesile ile vurgulanması gereken bir husus da, iptali istenen düzenlemede anıldığı şekilde MGK'nın, Anayasa'nın 118. Maddesi uyarınca herhangi bir karar alma yetkisinin bulunmadığıdır. Bu itibarla, iptali istenen düzenleme, MGK'ye olağanüstü hal bağlamında atfedilen, ancak anayasal dayanağı bulunmayan böyle bir sözde yetkinin Anayasa'ya ve hukuka aykırı bir biçimde olağan döneme de taşıma iradesinin devam ettiği anlamına gelmektedir.

Yasaların içeriğinin belirliliği ve öngörülebilirliği hukuka bağlı yönetimin en temel gereklerinden biridir. Bireyler en azından bir uzmanın yardımıyla hukuk kuralının kendisinden hangi davranışı beklediğini, davranışlarının sonuçlarının ne olacağını öngörebilmelidir. Bu birey özgürlüğünün de asgari koşuludur. Yasaların hangi davranışı yasakladığını ve hangi davranışı serbest bıraktığını öngöremeyen bir bireyin davranışlarını özgürce belirlemesi mümkün olmadığı gibi, bir davranışın sonuçlarının ne olacağını öngöremeyen bireyin davranışlarından sorumlu tutulması da birey özgürlüğü ile bağdaşmaz. Hukuk devletinin yasaların öngörülebilirliğine atfettiği önem, özgürlük ile öngörülebilirlik arasındaki bu ilişkiden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle iptali istenen içeriği belirsiz kavramlar öncelikle Anayasa'nın 2. maddesinde Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, bu tespit kim ya da hangi kurum tarafından yapılırsa yapılsın bireylere ilişkin kişisel verilerin toplanması suretiyle yapılacağı açıktır. Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca kişisel veriler ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Dolayısıyla kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sağlanan anayasal güvencenin yaşama geçirilebilmesi için bu hakkı ilgilendiren yasal düzenlemelerin açık, anlaşılabilir ve söz konusu hakkın kullanılabilmesine elverişli olması gerekir. Ancak böyle bir düzenleme ile kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren veri, bilgi ve belgelerin resmî makamların keyfi müdahalelerine karşı korunması mümkün hâle gelebilir. (AYMK, E. 2018/73, K. 2019/65, K.T. 24.07.2019, para. 167)

24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesine göre kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik kararlarında da belirtildiği üzere "...adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler..." kişisel veri olarak kabul edilmektedir (AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014; E.2014/149, K.2014/151, 2/10/2014; E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015; E.2015/32, K.2015/102, 12/11/2015)

Dolayısıyla iptali istenen fıkrada belirtilen tespitin, kişilerin kişisel verilerinin elde edilmeksizin yapılması mümkün olmayıp kişisel verilere ilişkin anayasal güvenceler sağlanmadan böyle bir yetki tanınması açıkça anayasaya aykırılık teşkil edecektir. Bireylerin özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması da dâhil olmak üzere bir bireyin özel hayatı, iş ve sosyal

yaşamıyla ilgili bilgilerinin alınması, kaydedilmesi ve kullanılması özel hayata saygı hakkına sınırlama niteliğindedir. Bu nedenle sözkonusu düzenleme, Anayasa md.20'ye de aykırıdır.

2. Anayasa'nın 10. Maddesine Aykırılık (Kanun Önünde Eşitlik İlkesi)

Söz konusu düzenlemede, silah taşıma veya mesken ya da işyerinde bulundurma hakkı açısından, en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış bulunan kişilerden, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlarla olmayanlar arasında yapılmış ayırım, Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesine aykırıdır. Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar kavramı, hukuki belirlilik taşımamakta, keyfi uygulamalara açık bir konumda bulunmaktadır. Başta 15 Temmuz darbe girişimi sonrası çıkarılan olağanüstü hal kararnamelerine ek listelerde görüldüğü üzere; sırf siyasi düşüncelerine dayalı muhalif kimlikleri sebebiyle çok sayıda yurttaş, herhangi bir yargı kararı olmadan, terörle iltisaklı olmak türünden ceza hukukunda yeri olmayan, kapsamı belirsiz olan ve kanunilik ilkesine taban tabana zıt kavramlar bahane edilmek suretiyle temel hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmıştır. Bireysel silahlanmanın yaygınlaşmasının son derece tehlikeli bir gelişme olduğuna ilişkin genel itirazımız saklı kalmak kaydıyla; burada, haklarında yargı kararı bulunmayan en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış bulunan kişilerin içerisinde yapılan ve bir kategori kişinin muğlak kavramlar aracılığıyla siyasi düşünceleri sebebiyle kanunla tanınan silah taşıma olanağından mahrum olmasına yol açan bu ayırım, kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık taşımaktadır. İptali istenen düzenlemenin 10. maddeye aykırı olduğunun kabulü için, terörle iltisak ve benzeri yargısız infaz içeren ve hukuk devletinde yeri olmayan kavramlar temelinde silah alamayacak en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış bulunan kişilerden yalnızca bir kısmının siyasi düşünceleri sebebiyle böyle bir duruma düşürülmüş olduklarının ya da olabileceklerinin sabit olması yeterlidir.

3. Anayasa'nın 38. Maddesine Aykırılık (Masumiyet Karinesi ve Suç ve Cezaların Kanuniliği)

a. m.38/4 - Masumiyet Karinesinin İhlali : Söz konusu düzenlemede, silah taşıma veya mesken ya da işyerinde bulundurma olanağı açısından, en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış bulunan kişilerden, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanların hariç tutulmuş olması, Anayasa'nın masumiyet karinesini düzenleyen 38. maddesinin 4. fıkrasına aykırıdır. Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar kavramı, hukuki belirlilik taşımamakta, keyfi uygulamalara açık bir konumda bulunmaktadır. Başta 15 Temmuz darbe girişimi sonrası çıkarılan olağanüstü hal kararnamelerine ek listelerde görüldüğü üzere; sırf siyasi düşüncelerine dayalı muhalif kimlikleri sebebiyle çok sayıda yurttaş, herhangi bir yargı kararı olmadan, terörle iltisaklı olmak türünden ceza hukukunda yeri olmayan, kapsamı belirsiz olan ve kanunilik ilkesine taban tabana zıt kavramlar bahane edilmek suretiyle suçlu muamelesi görmüş, temel hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmıştır. Bu durum, anayasal masumiyet karinesinin ihlalidir. Bireysel silahlanmanın yaygınlaşmasının son derece tehlikeli bir gelişme olduğuna ilişkin genel itirazımız saklı kalmak kaydıyla; burada, haklarında adil bir yargı kararı

bulunmayan en az bir dönem köy veya mahalle muhtarlığı ya da belediye başkanlığı yapmış kişilerden bir kısmının, kapsamı belirsiz kavramlara dayanan ve kanunilik ilkesini ihlal eden Yürütüme tasarrufları aracılığıyla, muhalif siyasi düşünceleri sebebiyle kanunla tanınan silah taşıma olanağından suçlu muamelesi görerek mahrum addedilmelerinin, Anayasa'nın masumiyet karinesini düzenleyen 38. maddesinin 4. fıkrasına aykırı olduğu tespit edilmelidir.

b. m.38/1 - Suç ve Cezaların Kanuniliği İlkesinin İhlali : Anayasa'nın 38. maddesinde suç ve cezaların kanuniliği ilkesi düzenlenmiştir. Buna göre bireyler ancak işlendiği zaman yürürlükteki kanunların suç saydığı fiiller nedeniyle sorumlu tutulabilirler ve ancak fiil işlendiği zaman kanunda öngörülen ceza ile cezalandırılabilirler. Bu kuralın gereği olarak, ceza ve ceza yerine geçen tedbirler ancak kanun yoluyla konulabilir. Kanun altı düzenlemelerle, hatta ve hatta kanun hükmünde kararnamelerle ceza normu konamaz. Suç ve cezaların kanuniliğinden söz edilebilmesi için bunu düzenleyen yasa hükmünün bireyler açısından en azından bir hukukçunun yardımıyla anlaşılabilir olması, yani bireylerin hangi fiillerin yasaklandığını ve müeyyideye tabi tutulduğunu öngörebilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre disiplin suç ve cezaları da, 38. maddede öngörülen kanunilik ilkesine tabidir. Anayasa Mahkemesi pek çok kararında Anayasa'nın 38. maddesindeki ilkelerin disiplin suç ve cezaları için de geçerli olduğuna karar vermiştir (bkz. E.2014/100, K.2015/6, K.T. 14.1.2015; E. 2010/28, K. 2011/139, K.T. 20.10.2011).

İptali istenen kural muhtar ve belediye başkanlarına ilişkin bir disiplin kuralı olup, bu kişilerin silah taşımaya ve bulundurmaya izin verilmemesini düzenlemektedir. Ruhsat alamama sonucunu doğuracak fiilleri düzenleyen kuralın hangi eylemin bu sonucu doğuracağını açık bir şekilde ortaya koyması gerekir. Oysa, yukarıda belirtildiği gibi, buradaki kavramların içeriği ve kapsamı belli olmadığı gibi, bu açıklığı sağlayacak ne bir alt düzenleme ne de yargısal içtihat ortaya çıkmış değildir. Nitekim Venedik Komisyonu da, olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerine ilişkin olarak yayınladığı 9-10 Aralık 2016 tarihli görüşünün (Turkey - Opinion on Emergency Decree Laws Nos 667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, 9-10 December 2016, [CDL-AD(2016)037-e]) 128-131. paragraflarında bu duruma açıkça dikkat çekmiş ve kavramların içeriğinin açıklığa kavuşturulmasını tavsiye etmiştir. Venedik Komisyonunun görüşünün yayınlandığı günden bu zamana kadar da bu açıklığı sağlayacak herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Bu itibarla, iptali istenen düzenleme, Anayasa'nın 38/1. maddesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, iptali istenen kural, Anayasa'nın 2., 10., 20. ve 38. maddelerine açıkça aykırıdır ve iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

7190 sayılı Gümrük Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un öngördüğü iptali istenen düzenlemeler, yukarıda açıklandığı gibi Anayasa'nın pek çok maddesine açıkça aykırıdır. Yaşam hakkını tehdit eden bu kuralların uygulanması halinde telafisi imkânsız sonuçların doğacağı ortadadır. İptali istenen kuralların, başta yaşam hakkı olmak üzere, açıkça temel hak ve özgürlükleri ihlal ettiği ve içerdiği belirsizlikler dolayısıyla keyfi uygulamalara yol açabileceği yukarıda açıklanmıştır. Bu kurallar daha sonra iptal edilmeleri halinde, iptal kararları geçmişe yürümeyeceğinden keyfi uygulamalar telafisi imkânsız hak kayıplarına neden olacaktır. Kaldı ki, bireysel silahlanmayı keyfiliğe açık bir şekilde yaygınlaştırmaya dönük iptali istenen düzenlemeler sonucunda doğabilecek yaşam hakkı ihlallerinin telafisi hiçbir şekilde mümkün olamayacaktır. Öte yandan, hukuk devleti ilkesini bu derece zedeleyen kuralların uygulanması adalet duygusunu zedeleyecek ve

toplumun devlete ve hukuka olan güvenini zayıflatacaktır. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki; bağımsız değerlendirme yapan pek çok uluslararası kurum, Türkiye'nin hukuk devleti standartlarından hızla uzaklaştığını tespit etmektedir.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı gibi Anayasaya açıkça aykırı olan kuralların, hukuk düzeninden bir an önce ayıklanması gerekir. Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, Anayasa'nın üstünlüğünün ve hukuk devletinin temel gereğidir. Anayasa'ya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır. "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" yasağının, "Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" kuralının (m.11) içinde yer aldığı göz ardı edilemez.

İptali istenen kuralların uygulanmasından kaynaklanabilecek, başta yaşam hakkı ihlalleri gelmek üzere, ağır temel hak ihlalleri ve ihlal risklerinin bir an önce sona erdirilmesi ve daha ağır ve telafisi imkânsız sonuçların doğmasının engellemesi amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

24/10/2019 tarihli ve 7190 sayılı Gümrük Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1. 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı alt bendi Anayasa'nın 2. ve 17. maddelerine,

2. 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı alt bendi Anayasa'nın 2. ve 17. maddelerine,

3. 18. maddesiyle değiştirilen 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı alt bendinde yer alan "ile terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olanlar" ibaresi Anayasa'nın 2., 10., 20. ve 38. maddelerine,

aykırı olduğundan iptallerine ve uygulanması halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı, ayrıca iptali istenen kurallar açıkça Anayasaya aykırı olduğundan, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."